

מראי מקומות- חולין קמ"ב

אם שחט בהמה ונמצא טריפה, דצריך לזורק לכלבים, זה חשיב מן החמורות, וודאי כתיב ע"ז והארכת ימים.

(ה) **ר' יעקב מעשה חזא- ע' בעונג יו"ט** (או"ח י"ט, ד"ה ודע) דהק' על מש"כ הר"ן בקידושין בשם ר' שמואל, דאפי' למ"ד מצוות אי"צ כוונה, אם מכוון להדיא שלא לצאת, אינו יוצא. וא"כ, אולי כאן הי' כוונתו שלא לצאת המצוה, וא"כ לא יצא המצוה כלל, ואין ראוי לכלום (ולא הק' למ"ד מצוות צריכות כוונה, די"ל דאח"כ, הסוגיא כאן אתי למ"ד אי"צ כוונה) [ואולי הי' שייך לפרש דמיירי דאמר בפה דכוונתו לעשות המצוה, ור' יעקב שמע כן מפיו, וא"כ לא הי' צריך לחוש שחזר בו וכיון שלא לצאת]. וכ' **לחדש, שיש חילוק ביסוד בין מ"ד מצ"כ למ"ד אי"צ כוונה, היכא דכוון להיפוך.** דמ"ד מצ"כ ס"ל דהכוונה הוא חלק ופרט המצוה, וא"כ בכל מצוה שהוא, אם אינו מכוון לעשות המצוה, לא יצא [וא"כ לכאור' צ"ל לדבריו דאף בתירוצו לא אתי סוגיין כמ"ד מצ"כ]. אבל מ"ד מצוות אי"צ כוונה, א"כ כוונה אינו חלק של המעשה מצוה, אלא שם חושב להדיא שלא יצאת, הרי הוא סותר מצוותו וא"כ לא יצא. וא"כ, כ' העויו"ט לחלק בין מיני מצוות, דאם זהו מצוה חד פעמי, אז יכול הוא לכוון שלא לצאת, ולסתור מצוותו, ואינו יוצא. אבל אם המצוה הוא ממין מצוות שאין שיעור לעשייתן, וכל מה שהוא עושה לכבד אביו, או לשלח האם, או להניח תפילין, הוא מקיים מצוה, אז אין כח במחשבתו לסתור המצוה, והמצוה הוא מצוה מאליו. וא"כ, שפיר לא הק' הגמ' כאן דאולי מכוון כנגד המצוה, דכוונתו בזה לא יהי' כלום, ויהי' יוצא המצוה אעפ"כ.

(ו) **מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה- כ'** הגליוני הש"ס בקידושין (לט:) דאפשר דהך מחשבה רעה וכו' היינו רק היכא דהעבירה אינה המחשבה אלא המעשה, בכה"ג לא נענש על המחשבה לעשות המעשה. משא"כ היכא שהעבירה הוא המחשבה גופא, כמו האיסור לא תתאוה, אז לא שייך זה, ושפיר נענש על המחשבה גופא. והביא מש"כ היראים, דמשעה שאדם חושב בלבבו לעשות כנגד יוצרו הרי הוא עובר בוערפכם

(א) **וניקנינהו לוי בר סימון, וכו'- ע' בחזון איש** (יו"ד קע"ה, ב'), שכ' דנראה דמצות שילוח הוא דצריך לשלחו כדי שתצא מתחת ידו, היינו מרשותו, שאם יחפוץ לחופשה לא יוכל, וכל זמן שיכול לחפשה לא חשיב שילוח, ואין נפקותא בשילוח אם לוקחה ביד ע"מ לשלחה, או שמגרשה עד שתברח. וכ' דאם מוצא קן והאם רובצת לא מהני טירוף אקן שתהא מעופפת, ואין כנפיה נוגעות בקן ויפטר משילוח, דאל"כ לא יתכן מצות שילוח עד שתצא מתחת ידו, דכיון דגרשה או הסירה מעל קנה מיפטר משילוח. וכאן לא אמר לו לטרוף על הקן כדי שיפטר משילוח, דהכא ר' יהודה לא איחייב בשילוח כיון דלא זכה איהו בנים אלא בעלים, ולפיכך סגי בטירוף אקן שתהא האם מעופפת, אלא רק כדי שיהי' לוי בר סימון קנאם.

(ב) **לא יטול אדם אם על הבנים אפי' לטהר את המצורע- ע' בחתם סופר** שהביא מהם של **שלמה** דכוונת המשנה לומר דאפי' לשלח האם במקום משולחת נמי לא, דאף דלמעשה קיים הדין לשלח את האם, אבל כיון דמשהה אותה מלשלחה עד אחר כל המעשים הללו, היינו שחיטת השחוטה וטבילת החי' בדם ציפור השחוטה עם עץ ארז ואזוב, אע"פ שסופו לשלח, מ"מ השיהוי הוא איסור.

(ג) **ומה אם מצוה קלה שהיא כאיסור- כ' החתם סופר** להוכיח מכאן דרק היכא דרוצה ליקח הבנים הרי הוא מחוייב לעשות מצות שלוח הקן, דאל"כ, אלא דצריך לשלוח הבנים בכל קן שרואה, א"כ צריך להתעכב מדרכו כדי לקיים מצות שלוח הקן, ויהי' מפסיד בשווקים, ויהי' לו הפסד מרובה, ובמתני' אי' דהוי קלה שהיא כאיסור.

(ד) **ק"ו על מצות חמורות שבתורה- הק' החתם סופר**, מה הם מצות חמורות, אם הכריתות והמיתות ב"ד, הרי מפורש בתורה עונשם, וא"כ ודאי מי שמקיימם יש לו אריכת ימים לנפשו, שהרי אין נפשו נכרת. וע"ש שכ' לפרש דהמצוות שיש להם חסרון כיס, כגון

המהרש"א (שם) [ולכאן ק', דכמו דאמרי' לענין שלוחי מצוה אינן ניזוקין דבשעת הזיקא שאני, מהכ"ת דלא אמרי' כן לענין מצוה מגין עליו, וצ"ע]. עוד תי', דאולי ר' יעקב לא ידע דסולם רעוע הי', ולכן הי' הק' להם, דאם הי' מחשב מחשבה רעה, למה לא יצילו המצוה, אע"כ דלא הי' מחשב מחשבה רעה, ומ"מ מת, וראי' הוא דאריכות ימים היינו בעוה"ב. אבל באמת הי' רעוע, וא"כ באמת ראייתו לא הי' ראי'.

לא תקשו עוד. ולכאן נראה מזה דאין אדם נענש על מחשבה לחד, דהא כיון דבכל עבירה אי' עבירת מחשבה בפנ"ע, א"כ יצא דבכל עבירה צריך להיות נענש על המחשבה בלבד. וכ' הגליוה"ש דל"ק, דאה"נ, באמת נענש על המחשבה בלחוד, וכוונת הגמ' הוא רק דכלפי העבירה עצמו אינו נענש בשביל מה שחשב בלחוד.

ז) שכר מצוה בהאי עלמא ליכא - הק' המהרש"א בקידושין (לט:), הא אי' בתורה הרבה הבטחות למי שעושה המצוות, הבטחות דשייכים רק בעוה"ז, וכן לענין עונשים. ותי' שיש לחלק בין מצוות היחיד ובין זכות הרבים, דמצוה שהרבים עושים מביאים להם כל הברכות אף בעוה"ז, וחטא הרבים ח"ו להיפוך. אבל הרמב"ם (תשובה ט', א') כ' דאין ההבטחות והעונשים בעוה"ז עיקר שכר ועונש על המצוות והעבירות כלל, אלא כוונת ההבטחות הוא, שאם אנו עושין המצוות, אז הקב"ה משפיע הברכות עלינו, והסיר ממנו כל הדברים המונעים אותו מלעשות המצוות, כדי שיהיו אנו יכולין לעשות התורה בלי טרדות המעכבות אותנו מעסק התורה והמצוות, כדי שנזכה לחיי עוה"ב ע"י עשיית ריבוי מצוות. וההיפוך, אם אדם עוזב התורה, אז הקב"ה מביא עליו הרעות, כדי שלא יהי' יכול לעסוק בתורה ובמצוות, ולא יזכה לעוה"ב אלא יהי' נאבד ברשעו.

ח) סולם רעוע הוה, דקביע הזיקא - ותמה הדברות משה (קידושין נ', הע' ע'), א"כ נפל ראיית ר' יעקב בבירא. דהא ודאי אין שום מצוה ללכת למקום סכנה כדי לכבד אביו, וגם אין מצוה לעשות כן כדי לעשות שלוח הקן. ואף אם נאמר דמ"מ מקיים מצוה, ודאי אין כאן הבטחת התורה שיהי' לו אריכות ימים בכה"ג, וא"כ מהכ"ת דאין כוונת התורה באמת שאין לו אריכות ימים כפשוטו, כל זמן שאינו מכניס עצמו במקום סכנה, והניח בצע"ג. וכבר עמד ע"ז השלג"מ בקידושין (לט:), וכ' דלפי הרבנן דס"ל דאריכות ימים דקרא היינו אריכות ימים ממש, א"כ הו"ל להמצוה בשעתה להציל ממיתה, אע"ג דרעוע הוא, וכע"ז כ'